

درس سیزدهم - لطف حق

پروین اعتمادی شاعر ایرانی معاصر است. از او به عنوان مشهورترین شاعر زن ایرانی یاد می کنند. شعرهای او در دیوان اشعارش به چاپ رسیده است. او در تبریز به دنیا آمد و در ۳۵ سالگی در تهران وفات یافت و در شهر قم به خاک سپرده شد.

واژگان

دایه : پوش دهنده – پرستار کودک شیوه : راه – روش طغیان : بالا آمدن آب دریا – سرکشی و نافرمانی لطف ک محبت و مهربانی به که : بهتر است که گاهواره اش : گاهواره‌ی او خوش تر : خوب تر – راحت تر وحی : پیامی که از طرف خداوند نازل می شود	در فکند : انداخت – رها کرد رب جلیل : خدای بلند مرتبه و بزرگ خرد : کم سن و سال – کودک حسرت : اندوه – افسوس کاین : که این اینک : اکنون – حالا اندر : در عدل : انصاف – عدالت – رعایت برابری بنده پروری : لطف و مهربانی کردن
از پی اش : به دنبال آن پران : در حال پریدن – در حال پرواز اجل : پایان زندگی – زمان مرگ نگون اقبال : بدبخت کمان : ابزار تیر اندازی برکف : در دست قضا : سرنوشت صیاد : شکارچی	شنیدسم : شنیده ام صلاح : شایسته – مصلحت شهباز : نوعی پرنده شکاری سفید رنگ کهنسال : پیر – سالخورده تاخت : حمله کرد – هجوم آورد تازان : با سرعت – شتاب زه : چله کمان بگیست : پاره شد حی داور : پروردگار

هم خانواده :

صلاح : مصلحت – صلح لطف : لطیف – الطاف باطل : ابطال کهنه : کهنه	عشق : عاشق – معشوق جلیل : جلال عدل : عدالت – عادل صیاد : صید
---	---

مخالف

نگون اقبال : خوش بخت عدل : ظلم مرگ : زندگی شاد : ناراحت	بی گناه : گناه کار کهنسال : جوان خندان : گریان باطل : صحیح – درست
--	--

کلمات املایی

در فکند – رب جلیل – وحی – باطل – بنده پروری – دایه اش – سیلاب – طغیان – بسپاری – حسرت – خرد – توفان – حی داور – شست پا – اجل – کهنسال – باطل – اندوه – عدل

طف حق

- مادر موسی چون موسی را به نیل در فکند از گفته‌ی رب جلیل وقتی که مادر حضرت موسی به فرمان پروردگار حضرت موسی را به رود نیل انداخت
- خود ز ساحل کرد با حسرت نگاه گفت کی فرزند خرد بی گناه در ساحل رود نیل ایستاد و با افسوس نگاه کرد و گفت ای فرزند موچک و بی گناه من
- گر فراموش کند لطف خدای چون رهی زین کشته بی ناخدای؟ اگر خداوند تو را فراموش کند چگونه از این کشته بی ناخدا (گهواره) رهایی پیدا خواهی کرد
- وحی آمد کاین چه فکر باطل است؟ رهرو ما اینک اnder منزل است از جانب خدا وحی آمد که این چه فکر باطلی است که می‌کنی؟ کسی که به دستور ما و در راه ما فرستاده بودی الان به مقصد رسیده است و جایش امن است
- ما گرفتیم آنچه را انداختی؟ دست حق را دیدی و نشناختی؟ آن کسی را که به آب انداختی ما مواظبت می‌کنیم. آیا دست مهربانی خدا را دیدی و نشناختی؟
- در تو تنها عشق و مهر مادری است شیوه‌ی ما عدل و بندۀ پروری است در تو فقط عشق و مهر مادر به فرزند وجود دارد در حالی که روش ما عدالت و مهربانی به بندگان است
- سطح آب از گاهوارش خوش تر است دایه اش سیلاب و موجش مادر است حرکت بر روی آب از حرکت در گهواره الان برای او خوشایند تر است. سیل دریا مانند دایه مراقب او و موج را هم مانند مادر برایش قرار دادیم
- رودها از خود طغیان می‌کنند آنچه می‌گوییم ما آن می‌کنند رودها به دلخواه خودشان طغیان و نافرمانی نمی‌کنند. هر چه ما دستور بدھیم آن را انجام می‌دهند
- ما به دریا حکم توفان می‌دهیم ما به سیل و موج فرمان می‌دهیم این ما هستیم که به دریا دستور می‌دهیم توفانی شود. این ما هستیم که به سیل و موج فرمان حرکت یا توقف می‌دهیم
- به که برگردی به ما بسپاری اش بهتر است که بازگردی و او را به ما بسپاری. تو هرگز نمی‌توانی او را بیشتر از ما دوست بداری

امید

- شنیدستم که شهیازی کھسال کبوتر بچه‌ای را کرد دبال شنیده ام که باز سالخورده ای کبوتر کوچکی را دبال کرد
- ز بیم جان کبوتر کرد پرواز به هر سو تاخت تازان از بی اش باز کبوتر از ترس جانش شروع به پرواز کرد اما به هر طرف که پرواز می‌کرد باز شکاری به دبالش بود
- به دشت و کوه و صحراء بود پران ز چنگ باز شاید در برد جان در دشت و کوه و صحراء پرواز کرد تا شاید از چنگال باز جانش را نجات دهد و زنده بماند
- اجل را دید و شست از زندگی دست درختی در نظر بگرفت و بنشت مرگ را پیش چشمان خودش دید و نا امید شد. درختی را در نظر گرفت و نشست
- نظر کرد آن نگون اقبال بر زیر به زیر پای صیاد و به سر باز آن کبوتر بدیخت وقتی زیر پای خود را نگاه کرد دید که شکارچی کمان در دست دارد و تیری را آماده پرتاب به سوی او کرده است
- زیر پایی شکارچی و بالای سرش باز شکاری نه می‌توانست آن جا بنشیند و نه پرواز کند

- به کلی رشته‌ی امید بگستت
در آن دم دل به امید خدا بست
 - کبوتر کاملاً نا امید شده بود و در آن لحظه به خداوند امید وار شد
 - چو امیدش به حق بود آن کبوتر نجات از مرگ دادش حی داور
 - چون که کبوتر امیدش به خداوند بود خداوند او را از مرگ نجات داد
 - بزد ماری به شست پای صیاد
قضا بر باز خورد آن تیر و افتاد
 - ماری شست پای صیاد را نیش زد و تیر رها شد و به بازی شکاری خورد و افتاد
 - کبوتر شاد و خندان کرد پرواز
به خاک افتاد هم صیاد هم باز
 - هم شکارچی و هم باز به زمین افتادند و کبوتر با خوشحالی پرواز کرد

دانش زبانی :

گردآگرد یعنی دور تا دور
سراسر یعنی همه جا
شکل و ساخت این کلمه ها را دقت کنید .
این کلمات توضیح بیشتری درباره ی مفهوم جمله می دهند و معنای جمله را کامل تر می کنند .

نکته :

کلماتی مانند سپس و بعد نیز در دو جمله را به هم پیوند می‌دهد و به نوعی ترتیب زمانی اتفاقات را نشان می‌دهد. در واقع جمله دوم در ادامه جمله اول می‌باشد.

علم کتاب را بست، سپس شروع به قدم زدن کرد. قدم زدن به ترتیب بعد از بستن کتاب صورت گرفته است.

نکات نگارشی:

توجه داشته باشید هنگامی که داستان یک شعر را به صورت متن می نویسید:

- داستان شروع مناسبی داشته باشد
 - پیام یا محتوای شعر حفظ شود
 - نشانه های نگارشی در جای مناسب استفاده شود
 - داستان با جمع بندی مناسبی پایان یابد
 - نوشته ی خود را یاک نویس، کنید.

پرسش های متن درس

- ۱ معنی هر کلمه را مقابله آن بنویسید .

بگذست : تاخت : قضا :

درفکند : طغیان : حی داور :

-۲ کلمات صحیح را انتخاب کنید و در جای خالی قرار دهید .

(لبالب - سراسر - دمادم - گردآکرد)

وقتی هواییمای اما بر دل عاشق مردم فرود آمد مرد او حلقه صدای تکبیر از هر سو شنیده می شد .

- هنگام ورود امام خیابان های مسیر استقبال از جمعیت بود .

-۳ مخالف هر واژه را بنویسید.

خندان :	نگون اقبال :	کھنسال :	بی گناہ :
عالم:	شاد:	مرگ :	باطل:

-۴- با استفاده از حروف داده شده، در جای خالی واژه‌ی مناسب قرار دهید.

الف) مادر موسی (و ۵ اگ اه ر) را به رود نیل سپرد.

-۵- هم خانواده هر واژه را بنویسید.

لطف : صلاح : حكم : عشق :

صياد: عدل : باطل : جليل :

۶- جمله‌های درست و نادرست را مشخص کنید.

- مادر موسی، فرزندش را به فرمان خداوند در رود نیل انداخت.

- در آفرینش زمین، همه چیز در اختیار و فرمان خداوند است.

- مادر موسی، او را بیشتر از همه دوست می‌داشت.

-۷ مفهوم این بیت چیست.

رودها از خود نه طغیان می کنند

سطح آب از گاهوارش خوش تر است دایه اش سیلاب و موجش مادر است

-۸- در متن زیر غلط های املایی را پیدا کنید و درست آن را بنویسید.

ما به دریا هکم توفان می دهیم . غذا بر باز خورد آن تیر و افتاد . بزد ماری به شست پای سیاد . نه بنشستن سلاح است و نه پرواز .

-۹- معنی واژه‌های زیر را نوشته و با آن جمله بسازید.

الف) دمادم = ←

..... \leftarrow = ب) سایر

۱۰- شعر را کامل کنید.

افتاد هم وهم باز

..... اسٹاد سیم وسم بزر ببور و سرد پپرووار

۱۱- در جمله دایه اس سیالاب و موجس مادر است. شباهت مادر با موج چیست.

۱۱- رویدادهای ریز را مرتب نماید.

- له ناکهان اسمان درفت.

- با شروع باران مدتی زیر درخت ایستاد تا باران بند آمد

- او با دیدن در بسته دلش گرفت.

- علی پول را از مادرش گرفت.

- او با سرعت به طرف کتاب فروشی رفت.

- کتاب فروشی بسته بود.

۱۳- منظور از حی داور چیست

الف) فریاد داور ب) داور خوب ج) پرودگار د) داور بزرگ

۱۴- کلمه بعد بین دو جمله چه کاری انجام می دهد .

الف) جمله ها را ربط می دهد ب) ترتیب زمانی را نشان می دهد

ج) مفهوم جملات را به هم ربط می دهد د) مورد ب و ج

۱۵- کدام گزینه جمع نیست

الف) بازوan ب) پران ج) امواج د) درختان

۱۶- کدام کلمه از نظر املایی غلط است .

الف) اجل : پایان زندگی ب) غذا : تقدیر

ج) تاخت : هجوم آورد د) زه : چله هی کمان

۱۷- کدام گزینه همیشه قسمت اصلی جمله است .

الف) مادر ب) پرید ج) موج د) لطف

حرکت روی آب از گهواره برایش خوشابند تر است
سیل مانند دایه مراقب اوست و موج مانند مادر مواخطب
اوست

- ۷ حکم - قضا - صیاد - صلاح
- ۸ هر لحظه - پشت سر هم
- ۹ جمله سازی به عهده هی دانش آموز
- ۱۰ به خاک افتاد هم صیاد هم باز
کبوتر شاد و خندان کرد پرواز
چو امیدش به حق بود آن کبوتر
نجات از مرگ دادش حی داور
- ۱۱ موج مانند مادر که فرزند را در آغوش می گیرد و تکان
می دهد، گهواره را در میان گرفته و تکان می داد.

۴-۲-۱-۵-۳-به ترتیب

- ۱۲ گزینه ج
- ۱۳ گزینه د
- ۱۴ گزینه ب
- ۱۵ گزینه ب
- ۱۶ گزینه ب

۱- بگسست : پاره شد تاخت : حمله کرد

قضا : سرنوشت شنیدستم : شنیده ام

درفکند : انداخت طغیان : بالا آمدن آب

حی داور : خداوند پران : در حال پرواز

۲- گردآگرد - دمادم - سراسر بی گناه : گناه کار

کهنه‌سال : جوان نگون اقبال : خوش اقبال

باطل : صحیح خندان : گربیان

مرگ : زندگی شاد : غمگین

عالیم؛ نادان

۳- گهواره - بندۀ پروری

۴- حکم : حاکم عشق : عاشق

لطف : لطیف - الطاف

عدل : معبدل - عدالت

جلیل : جلال

۵- درست - درست - نادرست

۶- بالا آمدن رودها به خواست و اراده خودشان نیست

آنها کاری که ما فرمان می دهیم انجام می دهنند

دانشگاه آنلاین DANA

دانشگاه آنلاین DANA